

Inbreng burgemeester Aboutaleb van Rotterdam (Ronde Tafel Gesprek Cultuur op 17 juni 2015)

75 jaar na het verwoestende bombardement werd Rotterdam door zowel de *New York Times* als *The Lonely Planet* uitgekozen tot *place to be*. Dat was een lange weg. Rotterdam heeft zich met de wederopbouw zelf aan de haren uit het moeras getrokken, waarbij cultuur altijd een prominente plaats kreeg. Gericht, consistente en omvangrijke culturele investeringen dragen in belangrijke mate bij aan het nieuwe beeld van de stad, aan de ontwikkeling van onze burgers in Rotterdam en het hele land. In een tijd van een internationale competitie om investeringen spelen culturele voorzieningen ook een belangrijke rol in het vestigingsklimaat. Alleen met een excellent cultureel aanbod weten de multinationals onze stad te vinden en blijft onze haven voorop lopen in de wereld. Rotterdam excelleert niet alleen op economisch terrein maar ook daarmee samenhangend; het is het Nederlands laboratorium van één van de boeiendste fenomenen van het urbane leven: de continue demografische verandering. We maken het dagelijks mee en juist daarom zien we het vaak niet. En dat laatste is essentieel om niet in stereotypen te blijven hangen. Dat geldt in diezelfde mate voor de burgers van allerlei nationaliteiten die door de jaren heen op die bedrijvigheid zijn afgekomen. Cultuur is een belangrijk element in hun emancipatie, in hun gevoel als burger mee te tellen. Niet alleen van de economische, maar ook van de interculturele ontwikkeling profiteert heel Nederland. Rotterdam kan zich daarom vinden in de lijn van minister Bussemaker om kwaliteit voorop te stellen, innovatie en profilering van steden en regio's aan te moedigen en een meer divers publiek aan te spreken. Wij doen een tweetal suggesties om het cultuurbeleid van Nederland verder te versterken.

1. Naar een efficiëntere besteding van middelen op het gebied van cultuur

Het is belangrijk dat we de cultuurmiddelen zo efficiënt mogelijk inzetten. De twee grote geldstromen, vanuit het Rijk en de lokale overheden, zijn door de jaren heen steeds losser van elkaar komen te staan. De Raad van Cultuur overwoog recentelijk in haar advies dat de stimulering van initiatieven door de Rijksoverheid zelfs door decentrale overheden kan worden aangegrepen om hun verantwoordelijkheid juist te verschuiven naar andere gebieden. Zoals de Raad schreef: "Geldstromen versterken elkaar niet: ze zijn eigenlijk onvoldoende afgestemd en werken een ongelijk speelveld tussen instellingen in verschillende steden in de hand."

Wij zijn het met de minister eens dat stabiliteit in de sector de komende jaren belangrijk is na de onrust van de afgelopen jaren en dat grootscheepse stelselwijzigingen beter in de volgende periode kunnen plaatsvinden. We pleiten ervoor om al in de periode 2017-2020 al de eerste stappen te zetten. Het is voor de versterking van de culturele sector noodzakelijk om nu bij de afweging over de rijksfinanciering in regio's en steden meer dan voorheen rekening te houden met de stedelijke en regionale uitgangspunten van het cultuurbeleid. Zodat de steden en de regio's in de landelijke infrastructuur optimaal kunnen worden benut. Zodat synergie tussen de landelijke, regionale en stedelijke infrastructuur wordt bevorderd en zodat het nemen van eigen verantwoordelijkheid bij lokale overheden wordt gestimuleerd. We moeten het immers samen doen.

2. Maximaal faciliteren private culturele initiatieven

We zouden als overheid private initiatieven maximaal mogelijk moeten maken: de structuur dient private partijen te faciliteren en stimuleren, niet te belemmeren. Nederland, de grote steden en Rotterdam in het bijzonder kennen een lange traditie van private initiatieven in kunst en cultuur. Het museum Boijmans Van Beuningen werd in de negentiende eeuw mogelijk gemaakt door de bijdrage van particuliere verzamelaars, waaronder de familie Boijmans. In de jaren van de wederopbouw was het de havenbaron Van Beuningen die vervolgens een essentiële bijdrage leverde.

Momenteel spreekt de gemeente Rotterdam met een groep private investeerders die de ambitie hebben uitgesproken rondom het thema migratie en identiteit een voortrekkersrol te vervullen en deze rol vorm te laten krijgen in een spraakmakend gebouw op Rotterdam Zuid.

In dit gebied – met 200.000 inwoners en 174 nationaliteiten - wordt in samenwerking met het Rijk, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven hard gewerkt aan de uitvoering van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. De ambitie is hoog: binnen 20 jaar moet dit stadsdeel qua sociale en economische opbouw op het gemiddelde van de grote steden liggen. Buitenlandse voorbeelden leren ons dat de vestiging van een icoon – in samenhang met een bredere aanpak zoals beschreven in het nationaal programma - de versterking en opbloei van buurten kan ondersteunen en versnellen. Het project richt zich op de samenleving als geheel, met ruimte voor innovatie en ontwikkelen van eigen identiteit en betreft vele disciplines vanaf basisscholen tot de Erasmus Universiteit en lokale gemeenschappen tot internationale manifestaties in samenwerking met het Rotterdamse culturele veld. Daarbij sluit het aan op de door de minister geuite wens tot inhoudelijke samenwerking in de culturele sector en daarbuiten liggende disciplines. Het past ook in de wereldoriëntatie van de stad: geen enkele andere havenstad heeft zoveel immigranten maar ook emigranten gekend met zo een extreem verscheiden herkomst.

De financiering van het project is in onze ogen innovatief. De investering van enkele tientallen miljoenen euro's – een private geldinjectie midden in een achterstandswijk- zou in Nederland een ongekende gebeurtenis zijn. De private initiatiefnemers hebben bovendien de ambitie om een van de grote maatschappelijke vraagstukken in Europa te adresseren: migratie en integratie. Om de komst hiervan mogelijk te maken is het niet nodig dat gemeente en Rijk investeren in de stenen. Dat is eerst en vooral een private verantwoordelijkheid. Door de overheden kan echter wel een bijdrage worden geleverd in de programmering, die ten goede komt aan een inclusieve plaats van de nieuwe Nederlanders in onze samenleving. Daarvoor is een flexibele houding gewenst waarbij niet de bureaucratische structuur centraal staat, maar de gewenste uitkomst voor Nederland. Als de gemeente en het rijk elkaar in de komst en programmering goed weten te vinden, kan het spraakmakende gebouw op de reeds geïnitieerde projecten worden gerealiseerd. Anders gezegd; na een gezamenlijk positieve houding kan snel de daad bij het woord worden gevoegd.

Conclusie

Afsluitend: laat het cultuurplan 2017-2020 een opmaat zijn naar een bestel waarin de steden hun verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de culturele infrastructuur en de noodzakelijke vernieuwing, waarin het genereren van private financiering wordt beloond en waarin de programmering toegesneden is op de stadsbevolking van de 21^e eeuw. Wat dat betreft verwijs ik ook graag onder meer naar het initiatief van Theater Rotterdam, dat onder de bezielende leiding van Johan Simons de komende jaren een aantal flinke stappen wil zetten in de vernieuwing van theater binnen en buiten Rotterdam en het bereiken van nieuw publiek en nieuw talent uit alle lagen en culturen van de bevolking.